

Fenomenul presei rurale la Gătaia

The Phenomenon of Rural Press at Gataia

Valentin Bugariu,
Timișoara

Abstract

Through all these local publications, one tried to respect the journalistic genre, the authors using the writing specie of cultural journalism: editorial, essay, portrait, news and cultural note. Their content brings forward information about local cultural movement. The offered information can easily be used in the case of a monographic descent.

Key words: *village, written, journalism, publications.*

În peisajul cultural local, cuvântul scris alături de muzica bisericească, artele plastice își are locul lui bine determinat. Precursorii publicațiilor locale sunt prelații: Mihail Gașpar, Nicolae Popovici și Dimitrie Botău, autori de cărți, studii și articole, unii chiar conducători de publicații. Locul a atras pe mulți dintre cei s-au ostenit cu scrisul, cei care au profesat în școală, cabinet medical și spital. S-a creat chiar și o credință a așezării: „Se spune despre cel care e doar în trecere prin Gătaia și mai mult, cel care a trăit implicat în acest loc și a băut apă de la «dudă», este condamnat să revină pe aceste meleaguri”¹. Instituțiile localității (Școală, Primărie, Biserică) au editat publicații în care au prezentat viața cotidiană cu realizări culturale, economice, sociale ș.a. Am identificat până acum nu mai puțin de 8 publicații scoase de școală: „Luminița”, „Caleidoscop școlar” (1968-1972), „D’ale noastre” (2003-2010) și „Explorăm vara” (din 2015); primărie: „Curierul de Gătaia” (1997), „Jurnal de Gătaia” (2007-2012) și „Monitorul de Gătaia” (2013-) și „Lumină lină” (2005-2011), revistă a Parohiei Ortodoxe Române Colonia Gătaia.

Publicațiile de la Gătaia se înscriu într-un gen jurnalistic și anume acela de periodic local având un caracter personal. Din punctul de vedere al unui ziarist american, fost redactor de ziare locale „o comunitate fără un ziar este ca o biserică fără amvon sau fără altar. Îi lipsește ceva – o voce

¹ Prof. Herbert Weissmann, „Omul sfințește locul”, în „Jurnal de Gătaia”, an. III, nr. 2, 2010, p. 1.

familiară, un sentiment de a fi acasă, o continuitate”². Ca structură materialele tipărite se înscriu în genul jurnalismului cultural: text scurt cu editorial, analiză a diverselor fapte și întâmplări, critică constructivă, notă culturală, tabletă de autor, eseu, portret, interviu și reportaj³. Rolul acestui tip de publicație își propune să informeze cititorii și desigur să explice anumite lucruri, fiind totodată educativ-formativ și normativ în același timp⁴.

Prima publicație la care ne-am oprit în demersul nostru este „Curierul de Gătaia”. Săptămânal de informații și divertisment pentru comuna Gătaia și satele învecinate la care au trudit: prof. Coneru Constantin, prof. Filimon Eftimie, prof. Ignea Dorel, Moșoarcă Petru, Nițov Marius, pr. Adam Rugaci, dr. Ștefănescu Dana, prof. Weissmann Herbert și tehnoredactor Benko Ildiko.

Din primul editorial aflăm despre titlul publicației și misiunea acestuia pentru cetățeni: „Titlul acestui săptămânal obligă, deoarece ne amintește de primul periodic din Țara Românească, apărut cu întreruperi de la 8 aprilie 1829 până la 18 aprilie 1848 și de la 29 aprilie 1859 până la 13 decembrie același an, «Curierul românesc». [...]

Deci, la început de drum mult succes «Curierului de Gătaia» care își propune să instruiască, și să educe, să informeze cititorii, să-i ridice din punct de vedere cultural pe locuitorii comunei, să le formeze deprinderi de cultivare benefică a pământului și de creștere profitabilă a păsărilor și animalelor pentru a deveni cu adevărat oameni de onoare și de omenie, buni cetățeni și gospodari într-o localitate rurală prosperă cu perspective de urbanizare”⁵.

Materiale tipărite au caracter de știre, lucru demonstrat și prin rubricația publicației: Curier național, județean, local, cultural, spiritual, Esculap, info crurier. (In memoriam, prețuri în piața agroalimentară, materiale pentru construcție, realizările gospodărești ale Primăriei).

Primele articole la care ne-am oprit în demersul nostru fac referire la școală, cultură și religie. Despre școala de la Gătaia, devenită între timp liceu aflăm: „«...200 de ani de lumină și limbă românească: 1776-1976» este inscripția ce se poate citi la intrarea în liceu, e placa dezvelită în anul

² Jock Lauterer, *Ziarul local. Cum să scrii pentru publicația unei comunități*, trad. Alina Măriuț, Silvia Chirilă, Editura Polirom, Iași, 2010, p. 16-17.

³ Cf. Sorin Preda, *Jurnalismul cultural și de opinie*, Editura Polirom, Iași, 2006, p. 17-80.

⁴ Lucian – Vasile Szabo, *Libertate și comunicare în lumea presei. Principii, norme, reguli. Limbajul mass-media*, Editura Amarcord, Timișoara, 1999, p. 25.

⁵ Prof. Herbert Wiessmann, „De ce «Curierul de Gătaia?» în „Curierul de Gătaia”, an I, nr. 1, 1997, p. 1.

1976 cu ocazia aniversărilor prilejuite de două secole de atestare documentară a învățământului în Gătaia. Dar nu numai în Gătaia. [...] În lunga și zbuciumata existență a școlii, nu a fost întotdeauna ușor. Au existat momente de cumpănă când, așa cum ar spune cronicarul, «asupra noastră se abătura vremuri grele». Dar necesitatea și setea de știință, cultură și educație au fost mai presus de toate. Trecând prin mai multe faze în existența sa, de la o școală primară la școală elementară de 7 ani, școala generală de la 8 la 10 ani, apoi Școala Medie mixtă, Liceul de Cultură generală și în prezent Liceul Teoretic, cu clasele I-XII, învățământul a cuprins toate formele sale: zi, seral și fără frecvență. De-a lungul anilor școala din Gătaia a dat zeci de promoții de absolvenți de gimnaziu și liceu. Numai din anul 1962, odată cu prima promoție de absolvenți de liceu (cu o scurtă întrerupere de 2 ani) au pășit pe porțile liceului 35 de promoții de absolvenți zi și seral. [...].

Raportându-se la realitățile actuale ale învățământului din comună, rețeaua școlară a acestuia cuprinde un însemnat număr de unități preșcolare și școlare: 9 grădinițe din care 2 cu program prelungit și 7 cu program normal, funcționează în fiecare sat al comunei (excepțiile fiind Șemlacu Mare, Șemlacu Mic, Percosova).

6 unități școlare cu clasele I-IV în satele: Berecuța, Butin, Sculea, Șemlacu Mare, Șemlacu Mic, Sângeorge.

3 unități școlare cu clasele I-VIII în localitățile: Birda, Mănăstire, Percosova.

Un liceu teoretic cu clasele I-VIII în centrul de comună.

Din datele statistice ale acestui început de an școlar, găsim un număr de 321 copii înscriși la grădinițe, 147 de elevi înscriși la școlile cu clasele I-IV, 262 de elevi la școlile cu clasele I-VIII și 727 de elevi la Liceul din Gătaia, însumând un total de 1457 populație școlară și preșcolară...⁶.

Structura școlii stă pe baza ei materială: „...Baza materială a unităților de învățământ din comună: localurile de școală și anexele acestora, dotările cu materialul didactic și mijloacele de învățământ, terenuri sportive etc., reprezintă elemente ce trebuie luate în seamă în abordarea problemele învățământului. Constituită cu peste două decenii în urmă, actuala clădire a Liceului a avut ca destinație inițială sediul administrativ de raion. În urma unei situații de conjunctură (prin schimbarea sediului raional în orașul Deta), clădirea a intrat în circuitul învățământului. Transformată, extinsă și modernizată de-a lungul anilor în mai multe etape, prin alipirea a încă două corpuri actuala clădire a liceului, în care funcționează 24 de săli

⁶ Prof. Dorel Ignea, „Liceul Gătaia”, în „Curierul de Gătaia”, an. I, nr. 1, 1997, p. 4.

de clasă, 7 cabinete și laboratoare, săli de material didactic, biblioteca școlară cu aproximativ 20.000 de volume, birouri, etc., a devenit neîncăpătoare prin creșterea efectivului de elevi. [...] Alăturând localului liceului cele două internate, cantina și sala de mese, sala de gimnastică, avem imaginea unui întreg «Complex de instrucție și educație». Din anul 1993 liceul dispune de centrală termică proprie care funcționează cu combustibil solid și care reprezintă ultima lucrare complexă realizată⁷.

Alte două realizări notabile ale Liceului au fost Cercul literar și Asociația Sportivă „Școlarul” care au funcționat în cadrul acestuia. Cercul literar a avut în 1997 o tradiție de 34 de ani de la realizarea primei ședințe a Cercului „Mihai Eminescu”. „Din anul 1963, Cercul de literatură «Mihai Eminescu» a cunoscut o activitate fără întrerupere sub bagheta aceluiași inegalabil profesor Herbert Weissmann, care, cu neobișnuitul entuziasm și inepuizabila-i resursă a dragostei pentru literatură a reușit să strângă, ani și ani, colaboratori din rândul elevilor. [...] Activitățile de lucru propriu-zise s-au împletit cu ședințe festive dedicate în totalitate fie lui Eminescu, fie lui Blaga, fie lui Caragiale. [...] Întrunirile membrilor cercului au loc în prima joi a fiecărei luni. În anul școlar în curs prima întrunire de acest fel a avut loc în data de 2 octombrie. Anul 1997/ 1998 ne va duce dincolo de necunoscut prin intermediul lui Iosif Vulcan, începuturile scrierii (primul alfabet), înnoirile liricii – Symbolismul în literatura universală și în literatura română, relația cu folclorul și mitologia a lui Mihai Eminescu, *Psalmii argezieni*, Ion Creangă, Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu⁸.

În aceeași categorie școlară se înscriu și rezultatele elevilor la admiterea în învățământul superior. Dintr-o statistică ad-hoc alcătuită aflăm că absolvenții ai liceului au fost admiși în instituții de prestigiu: Facultatea de Medicină, Chimie alimentară, Psihologie, Științe economice, Jurnalism, Biologie, Politehnică. Concluzia autorului articolului este una definitorie: „Deci, și la Gătaia, centru rural, se nasc Oameni!”⁹.

În cadrul culturii locale este amintită reactivarea Societății „Doina”. Înființată în 1910 ca subfilială a „Astrei”. Aceasta a dezvoltat mișcarea corală locală care a contribuit la renașterea spirituală a așezării. Din trecutul Corului „Doina” aflăm că în 1923 a fost înființat și că a activat cu

⁷ Prof. Dorel Ignea, „Învățământul și resursele sale”, în „Curierul de Gătaia”, an I, nr. 2, 1997, p. 4.

⁸ Silvia Piscuc, „Cercul literar «Mihai Eminescu»”, în „Curierul de Gătaia”, an I, nr. 3, 1997, p. 13.

⁹ Prof. Herbert Weissmann, „Egalitatea șanselor la învățătură pentru elevii din mediul urban și cei din mediul rural, doar un ideal la care aspirăm?”, în „Curierul de Gătaia”, an. I, nr. 1, 1997, p. 4.

întreruperi peste 20 de ani între 1923 și 1946. În anii 1936, 1937 Corala a fost formată din peste 60 de coriști de toate vârstele conduși de dirijorul Lina Iorgu. În această formație a fost obținut locul I la o reuniune a corurilor din județul Timiș-Torontal. „Reluând frumoasele tradiții ale bunicilor și părinților noștri în 22 mai 1990, cu aprobarea Judecătoriei Deta, s-a înființat «Societatea Culturală Doina – Gătaia». Trebuie să remarcăm, în acest sens, contribuția lui uica Pavel Olariu, corist din 1923 și cântăreț bisericesc din 1936, [...] a profesorilor Nicolae Pușcașu și Păun Antalag, a celorlalți membrii ai corului, care, în 20 mai 1990, aducând steagul Coralei «Doina-1996» de la Căminul Cultural la biserica ortodoxă din Gătaia, au reînceput activitatea coralei Doina. În perioada 1991-1997 [...] membrii coralei Doina au reperat succese însemnate la Festivalul Corurilor Bărbătești de la Lugoj, Chizătău și Sintești”¹⁰.

Un personaj aparte a fost rapsodul Pătru Gașpar. Originar din Șoșdea, Caraș-Severin, și-a statornicit un rost la Gătaia unde a fost mastru-asamblare mobilă apoi șef de unitate la I. R. I. L. „Banatul” din Gătaia: „...Clipele cu adevărat frumoase sunt întotdeauna melancolice. Știu, nea Gașpare, că nu ești doar un artist al lemnului, ci și un rapsod popular. Soția meșterului și rapsodului mi-a oferit o scrisoare de la prof. Papană Ovidiu de la catedra de muzică a Universității din Timișoara cu referire la înregistrarea unor cântece interpretate la străvechiul instrument - țitera. M-a învățat să cânt la țiteră, tatăl meu, care și el, la rândul lui, a fost învățat de tatăl său. Eu aveam doar 8 anișori. Apoi a urmat «ieșirea în public». Am cântat în orchestra școlii, apoi în armată. Mai recent la spectacolul oferit de «Moara cu noroc», la Casa Națională și cu prilejul sărbătoririi comunei Gătaia, la 635 de ani de la atestarea sa documentară sau sărbătorirea Bisericii, cu același prilej”¹¹.

În cadrul rubricii religioase am identificat mai multe articole cu conținut educativ-catehetic care inițiază locuitorii în tainele credinței iscălite de preotul paroh și alți preoți de la parohiile din împrejurimi: „Îngerii întunericului”, „Acum, la începutul Postului Nașterii Domnului. Despre pocăință”. În aceeași categorie sunt menționate și realizările religioase locale. Prima ar fi participarea Corului bisericesc „Doina” la Festivalul „Ion Vidu” organizat în parohia Sintești de către Inspectoratul de Cultură al Județului Timiș și Mitropolia Banatului: „În ziua de duminică, 26 octombrie, anul Domnului 1997 [...] Corul din Gătaia a participat la a III-a Ediție a

¹⁰ Prof. Păun Antalag, „Societatea culturală «Doina» - o societate culturală cu tradiție...”, în „Curierul de Gătaia”, an I, nr. 4, 1997, p. 3.

¹¹ Prof. Herbert Weissmann, „Un rapsod, Gașpar Pătru, cu un dar al muncii și cântecului”, în „Curierul de Gătaia”, an I, nr. 4, 1997, p. 3.

Festivalului „Ion Vidu”, secția coruri sătești – ediție ce s-a desfășurat în localitatea Sintești, județul Timiș. [...] Alături de încă 10 coruri din: Breazova, Banloc, Leucușești, Făget, Buziaș, Anastasis, Timișeni, Jebel, Liga Ortodoxă Lugoj și Curtea, intră în Căminul Cultural din Sintești și Corul din Gătaia. Se simt emoții. [...] Deschiderea festivalului o face corul din Sintești, Cor mixt, dirijat de cântărețul de strană Ion Paia. Urmează apoi corul din Gătaia. Acesta [...] interpretează piesele «Taina creștinătății» de Ion Popescu Pasărea, armonizare I. Lungu, «De-ar fi mândra-n deal la cruce» - vechi cântec popular lugojan de I. Vidu, și «Haideți feți cu arma-n mână», vechi cântec din 1916, armonizare, preot Adam Rugaci¹². În cadrul școlii la inițiativa unor dascăli s-au desfășurat o seamă de seri de colinde sub genericul: „E vremea colindelor”.

În paginile acestei publicații întâlnim știri din viața sportivă, parcursul competițional al echipei de fotbal „Progresul”, deschiderea unui post local de televiziune, a filialei Băncii Agricole, sfaturi medicale.

Două materiale ne-a atras atenția: calendarul lucrărilor agricole de sezon și mărturia unui veteran de război. Ca publicație rurală calendarul agricol este o rubrică esențială pentru cititori. Este de știut că în această perioadă marea majoritate a gospodărilor au finalizat lucrările de recoltat porumb, semănat grâu și orz și sunt conștienți că tot în această perioadă trebuie urgentate lucrările de eliberare a terenului de cocenii de porumb, împrăștierea îngrășămintelor naturale, gunoiul de grajd și trecut de urgență la lucrările de executare arăturilor adânci de toamnă pentru ca acestea să poată acumula apa din precipitații și zăpadă și pentru a beneficia de înghețul de iarnă. [...] De asemenea recomandăm că unde nu s-au administrat îngrășămintele complexe odată cu pregătirea patului germinativ la grâu și orz, să se urgenteze aplicarea acestora în doze de 250-350 kg/ha. substanță brută¹³.

Pagina publicației a reținut mărturia veteranului Ioan Colța, președintele Asociației veteranilor de război din comună în vârstă de 78 de ani, combatant la războiul de pe frontul de Est și Vest până în 1945 până pe data de 8 mai. „Îmi aduc aminte că în anul 1941, 10 ianuarie, aveam 20 de ani și mă gândeam cum să fac să ajung la marina regală din Constanța. Am făcut o cerere să mă primească voluntar și mi s-a aprobat. Am primit ordin să mă prezint pe data de 10 februarie 1941 la baza Constanța. M-am prezentat la domnul amiral Horia Măcelaru, care era șeful baze navale, în

¹² Pr. prof. Adam Rugaci, „Corul bisericesc din Gătaia la Sintești”, în „Curierul de Gătaia”, an I, nr. 1, 1997, p. 13.

¹³ Ing. Iosif Pantea, „Calendarul lucrărilor de sezon în agricultura comunei Gătaia”, în „Curierul de Gătaia”, an I, nr. 3, 1997, p. 2.

felul următor: «Să trăiți domnule amiral! Mă numesc Colța Ioan din comuna Bocșa Română, de profesie forjor, am făcut cerere și doresc să fiu voluntar la Marina Regală». Amiralul mi-a răspuns: «bine băiatule, știi să înoți?». Eu i-am răspuns: «Foarte bine». El a continuat: «Și unde ai vrea să te dau?». Eu i-am răspuns: «Domnule amiral, eu aș dori pe nava Regele Ferdinand». Amiralul m-a întrebat puțin uimit: «Cine te-a învățat? Bine băiatule, îți aprob doleanța».

A chemat un locotenent și mi-a prezentat să mă duc la domnul căpitan Tudor care era șeful distrugătorului Ferdinand. M-am prezentat la domnul căpitan Tudor și m-a repartizat la compartimentul 3 căldări (mașini). [...] Îmi aduc aminte cum îi distram pe marinarii noștri cu cântece bănățene. Din cele 12 cântece-doine pe care le aveam, le plăcea cea mai frumoasă doină: «Tăicuțul meu iubit [...] Din Odesa și din Bug/ mulți feciori au mai căzut/ îngropați pre câmpii rusești/ Unde nicio cruce nu găsești,/ Iar din pielea lui Stalin/ facem cizme la Berlin,/ din pielea lui Molotov/ facem cizme la Brașov»¹⁴.

Chiar dacă au apărut doar câteva numere rolul „Curierului de Gătaia” este unul important. Prin intermediul publicației primim știri din trecutul și prezentul localității, date statistice, activități întreprise, toate pot contribui la scrierea monografiei așezării. Din punct de vedere al scriiturii ziaristice, redactorii și colaboratorii demonstrează cu prisosință că stăpânesc normele jurnalismului primar caracterizat prin exactitate și concizia textului.

Tot ca revistă a comunității amintim „Jurnal de Gătaia”, editat sub motto-ul „Nihil sine Deo!” de Primăria orașului, edilul urbei fiind și director onorific, iar colegiul de redacție a fost compus din: Marius Nițov (redactor-șef), prof. Herbert Weissmann, ing. Viorel Lupu, bibliotecar Veronica Bugariu, bibliotecar Ana Rugaci. În timp în redacție au mai intrat: bibliotecar Lia Bontescu și Roxana Popeț. „Jurnalul” a fost tipărit de către Trustul de Presă „Magazin” din Timișoara.

Despre apariția acestei publicații avem un cuvânt înainte care explică semnificația titlului ales și altul care face referire la misiunea acesteia: „A argumenta de ce «Jurnal de Gătaia?» impune cu necesitate definirea termenului de jurnal. Jurnalul este o publicație periodică; ziar, gazetă, care marchează însemnări despre anumite evenimente, legate în cazul nostru, de viața tânărului oraș Gătaia. «Jurnalul de Gătaia» se dorește o continuare firească a «Curierului de Gătaia», ziar, care a avut o viață pasageră în colectivitatea noastră și care «s-a stins» repede căci, așa cum ar spune cronicarii: «Se abătură asupra noastră cumplite vremi...» [...] O vreau a

¹⁴ Ioan Colța, „Mărturisiri din memorie”, în „Curierul de Gătaia”, an I, nr. 5, 1997, p. 11.

mea și a colegilor mei din cadrul Primăriei orașului nostru, susținută de un inimos colectiv de redacție. Dar transparența și deschiderea noastră către dumneavoastră ce ce ne-ați ales, nu poate fi mai bine realizată decât prin intermediul unei gazete. Iată și motivul pentru care, lunar, sub forma cuvântului scris, gândurile noastre de viitor, faptele noastre, deciziile luate, vor fi cunoscute clar și în timp optim de domniile voastre...”¹⁵.

Cuprinsul este înțesat cu știri din viața culturală: școală, dascăli, medici, artiști plastici, fotografi, Ruga orașului, Zilele localității etc.

Liceul a serbat la 1 septembrie 2008, cincizeci de ani de învățământ liceal la Gătaia. Un fost manager al instituției reușește creionarea unui portret al începuturilor: „1. 09. 1958 – începuturile liceului. [...] Dascăl cu vocație de apostol, constituiți în familie, în marea familie a Școlii mixte Gătaia familia profesor Petru Ciurea și Georgina Ciurea (director), familia Petre Tomescu și Ana, familia Stoianov Sima, familia profesori Ilin T și M. Adevărați deschizători de drumuri. În anul de referință 1958, la cursurile de zi au fost înscriși 40 de elevi, iar la cursul seral 42, șefă de promoție curs de zi a fost Ileana Damian, viitor profesor la acest liceu Coneru Ileana. [...] Anii care au urmat au fost o continuă luptă pentru supraviețuire [...] liceele din mediul rural trebuiau desființate. Am recurs după 1967, la diferite arificii ca să existăm: clase afiliate Liceului Electrotimiș, ale liceelor de construcții nr. 7 și 8. [...] Și roadele au început să apară: Răcășan Rusnac Elvira 1960 și Petrescu Pătruța Mioara 1962 au obținut primele reprezentări de succes în faza județeană la limba română (prof. Iosana Pleavă). Apoi, elevi ca Leu Viorica și Lungu Simona, câștigători ale fazelor județene, au participat la faza națională la Limba română, iar Petruț Emilia la matematici. [...]. Ar fi nedrept să nu amintesc de cei care au condus destinul acestui liceu în cei 50 de ani de activitate: Popovici R., Mornăilă S., Unguraș T., Antalag P., Ignea D., Csizmaric T., și autorul acestor rânduri”¹⁶.

Au fost amintiți dascăli care au trecut prin acest liceu: primul este Marcel Tolcea, astăzi profesor universitar la Catedra de Jurnalism a Universității de Vest din Timișoara. „În urmă cu ani buni, putea fi zărit prin Gătaia la braț cu prieteni cel puțin ciudați, văzuți așa prin ochelarii cu ramă de oțel, la modă atunci, un tânăr subțire, stilat și mai ales tobă de carte. (Palici Ioan). Mi-a fost dat să-l cunosc și eu, în toamna anului 1979, pe proaspătul absolvent al Facultății de Filologie, a Universității din Timișoara, Marcel Tolcea, care mi-a prezentat repartiția sa, ca profesor de limba

¹⁵ Prof Herbert Weissmann, „De ce «Jurnal de Gătaia?»»; Jur. Ing. Iosif Șargan, „Stimați prieteni”, în „Jurnal de Gătaia”, an I, nr. 1, 2007, p. 1; 5.

¹⁶ Prof. Herbert Weissmann, „Semicentenarul Liceului Gătaia între tradiție și continuitate”, în „Jurnal de Gătaia”, an. II, nr. 8, p. 1-2.

română și limba franceză la două școli: Școala Generală din Șemlacu Mare și Liceul din Gătaia, eu fiind atunci, director coordonator. [...] «Timpul liber» era dedicat cunoașterii a tot ce înseamnă Mănăstirea «Săraca», purtând discuții cu călugării referitoare la originea mănăstirii, anul restaurării, despre pictura din pronaos, despre cărțile existente aici, atrăgându-și admirația locuitorilor surprinși că un tânăr profesor «este interesat de biserică»¹⁷.

Al doilea profesor asupra căruia se oprește revista este Păun Antalag, profesor de limba română, director de școală, metodist, inspector de zonă. Acesta se destăinuie într-un interviu punctând peripețiile devenirii: „Am mers multe familii din localitatea Gătaia într-un vagon de marfă, era un fel de copiere a deportării făcute de naziști, au copiat și comuniștii ce au putut. După un drum de coșmar, ne-am trezit în comuna Bucu, după ce am trecut Ialomița, într-un lan de grâu, un peisaj hieratic. Aveam impresia că îngerii din icoanele de acasă ne vizitau tot mai des prin lanul de grâu ca să ne ajute la supraviețuire.

Casa noastră avea să fie o colibă încropită de părinții mei pe locul unde a fost bătut un țaruș cu numele bunicului meu, Păun Antalag. Iarna grea din primul an al deportării am stat în acel bordei. În anul următor cu ajutorul consătenilor, s-au construit case din pământ bătut, o școală și un dispensar. Era acolo o solidaritate, în toată suferința. [...] Casa părintească a fost atribuită C. A. P. –ului din localitate și noi am fost nevoiți să stăm în două case în chirie la familia Ateșan și apoi familia Știopu, asta a durat vreo patru ani. Abia în vara lui 1960 am primit o casă. [...] Da, la Gătaia am făcut liceul unde am avut dirigintă pe distinsa doamnă, adevărată mamă spirituală, Iosana Pleavă. [...] Am făcut filologia la Oradea și am terminat la Timișoara la Universitate, Facultatea de româno-franceză. În anul 1979 am terminat facultatea, completându-mi studiile universitare. [...] De la 1 septembrie 1967 până la 1 septembrie 1975, am fost încadrat la Școala Generală din Cizer, jud. Sălaj, ca profesor și apoi 7 ani ca director coordonator. [...] La 1 septembrie 1975 am revenit la Liceul Teoretic din Gătaia, suplinitor. La 1 septembrie 1979 am reușit titularizarea la Școala Generală Birda, unde am fost 8 ani director. Am urmat un parcurs care a cuprins funcțiile de inspector școlar teritorial pe zona Deta și profesor metodist la Casa Corpului Didactic, acesta până în 1998. De la 1 mai 1998 am fost numit prin concurs director adjunct la Liceul Teoretic din Gătaia, după care, la 3 decembrie 1998 am fost numit prin concurs director al

¹⁷ Prof. Herbert Weissmann, „Drumul spre desăvârșire trece prin Gătaia”, în „Jurnal de Gătaia”, an III, nr. 6, 2009, p. 2.

Liceului Teoretic din Gătaia până în 2002. Ultima perioadă a activității a fost cuprinsă între 2002-2005 în funcția de profesor de limba română și diriginte la liceul menționat mai sus¹⁸.

Tot în cadrul școlii este menționat realizarea Centrului de Documentare și Informare (CDI) care funcționează în incinta bibliotecii liceului. „Mi-am făcut timp să cunosc modulele CDI cu ajutorul informației primite, lămuririlor necesare de la profesoara documentarist Lia Bontescu, executantul principal al proiectului, care coordonează și activitatea Bibliotecii Liceului Teoretic, sursă de bază a CDI din zona Gătaia pentru cadrele didactice și elevi. [...] În ultimii trei ani, 2005-2008, biblioteca a primit în fondul de carte 866 cărți noi în valoare de 210 milioane lei din fonduri de la Guvern. CDI organizează acțiuni permanente locale: «Dor de Eminescu» (ianuarie și iunie); în 10 octombrie «Ziua Holocaustului»; de Ziua femeii; de marile sărbători creștine (Paști și Crăciun); aniversări de scriitori clasici români și din literatura universală și de Ziua copilului – expoziții cu desenele copiilor; comemorări cu caracter istoric, obiceiuri populare¹⁹.

În cadrul artelor plastice și fotografiei sunt immortalizați trei creatori din acest domeniu, fie locuitori ai urbei, fie colaboratori ai Căminului Cultural din localitate. Primul în acest demers este Gheorghe Lohmüller. Descoperirea tablourilor încărcate de simboluri, de fapt, o adevărată hermeneutică însuflețită de culoare, m-a scos pentru un moment din piesajul cotidian. Așa cum precizam la o prezentare făcută într-o pagină culturală, Gyuri este cunoscut mai mult peste hotare. A avut expoziții în Franța, Austria, Ungaria, pictând pentru mai mulți colecționari și oameni iubitori de artă²⁰.

Aurora Lunic absolventă a Școlii de Artă din Timișoara în perioada 1995-1998. [...] Pregătită de doamna Iulia Dinescu, maestru ceramist-pictor, de renume european, Aurora Lunic execută cu putere expresivă deosebită și finețea combinațiilor coloristice mai multe teme impresioniste, prin lucrarea «Lumina de la Polul Nord» repertoriul peisagistic, iconografie neobizantină și natură moartă. [...] Lucrările pot fi văzute și cumpărate de la Casa de Cultură²¹.

¹⁸ Marius Nițov, „De la deportarea în Bărăgan la catedră” (interviu), în „Jurnal de Gătaia”, an II, nr. 11, 2008, p. 1-2.

¹⁹ Păun Antalag, „O rază în sufletele dascălilor și elevilor”, în „Jurnal de Gătaia”, an III, nr. 3, 2009, p. 1; 5.

²⁰ Marius Nițov, „Un pictor plin de har peste monotonia trecerii”, în „Jurnal de Gătaia”, an I, nr. 6, 2007, p. 2.

²¹ Marius Nițov, „Sentimente în culori”, în „Jurnal de Gătaia”, an II, nr. 6, 2009, p. 3.

Fotograful și reporterul Emeric Robicsek a activat la Renașterea bănățeană”, iar înainte la „Drapelul roșu” și „Luptătorul bănățaran” timp de 50 de ani. În anul 2002 la împlinirea vârstei de 80 de ani a organizat o expoziție de fotografie la Căminul Cultural din Gătaia. Ca recunoaștere a meritelor sale Asociația Presei timișorene a instituit în 1996 Premiul „Emeric Robicsek” pentru fotografia de presă”²².

Un alt „produs” al spiritualității locale este actorul Cătălin Ursu de la Teatrul Național din Timișoara. Afirmarea actorului Cătălin Ursu [...] este o împlinire personală deosebită, o reprezentare pe cinste a orașului Gătaia. [...] Povestea vieții de actor a început cu rolurile jucate în „Cerșetorul” de R. J. Sorge, regia Beatrice Bleonț (la Teatrul Național din Timișoara), roluri de cititor, ascultător, aviator, amant. [...] În anul 2000, Cătălin Ursu a susținut examenul de licență cu rolul Băiatul în „Așteptându-l pe Godot” de S. Beckett, regia Emil Reus²³.

În paginile revistei au fost portretizate evenimente organizate de Primărie cum ar fi Zilele Orașului și Ruga bănățeană, participări ale copiilor la concursuri județene cum ar fi „Lada cu zestre”, prezentări de instituții și oameni: medicii orașului, poșta locală, ferma de porci dar și afirmarea sportului local ș.a. Publicația mai conține articol religios în manieră catehetică, medalione de sfinți dar și poezie în grai în mare parte iscălită de înv. Virgil Stoiu.

Un ultim material la care ne-am oprit este rememorarea unui episod din războiul rece la Gătaia. După Război, relațiile dintre Stalin și Tito s-au deteriorat. Din această pricină pe aliniamentul Beba Veche – Baziaș s-au construit fortificații. „În Gătaia exista o astfel de unitate cu sediu în Sculea, cum se trece podul în prima clădire pe dreapta. Subunitățile ei erau dispuse în cazemate la frontiere. Sub protecția acestor unități și a grănicerilor în pădurea de salcâmi de la est de Gătaia un detașament de militar constructori, vreo 2000, din cei trimiși la muncă forțată au construit cazarma pentru regimentul nostru de infanterie care se afla provizoriu dislocat în garnizoana Buziaș. La începutul anului 1953, cazarma a fost gata și putea găzdui 3000 de militari. La ea au lucrat și cetățenii din Gătaia, Sculea și comunele învecinate. Constructorii militari stăteau în barăci lângă calea ferată. Toate materialele regimentului au fost transportate cu trenul. [...].

Misiunea unității noastre era să intervenim în caz de nevoie în sprijinul unităților care se aflau în linia fortificată, suprapunându-ne peste

²² Marius Nițov, „Emeric Robicsek. O trecere prin suflete fotografiată”, în „Jurnal de Gătaia”, an II, nr. 8, p. 4.

²³ Marius Nițov, „Un actor pe scena Teatrului Național din Timișoara cu nostalgia Gătaii”, în „Jurnal de Gătaia”, an II, nr. 2, 2008, p. 5.

ele, dar în afara cazematelor. Sectorul aproximativ de acțiune era între Șumig-Birda-Opațița- către Voiteni. [...]

Cazarma se compunea din:

- pavilioane pentru cazarea militarilor cu parte și etaj. Fiecare avea dormitor pentru 70-80 soldați, cancelarie, magazii, spălător și W.C.

- comandament, pentru comandant, statul major, șefii de arme și servicii.

- Popota cadrelor cu bucătărie și sala de mese.

- Bloc alimentar pentru trupă și săli de mese.

- Infirmerie umană și veterinară.

- Grajduri pentru câteva sute de cai și remize pentru căruțe.

- Magazii pentru ornament, muniții și diverse materiale, beciuri pentru păstrarea alimentelor.

- Băi comune și spălătorie.

- Grup electrogen autonom și bazin pentru apă.

- Corp de gardă și punct de control la intrarea în unitate,

- Diferite ateliere de reparații, croitorie, cizmărie, curelărie, tâmplărie etc.

- Potcovărie și alte acareturi.

- Platoul de adunare a regimentului. [...]

La una din alarme a venit ministrul Forțelor armate, Leontin Sălăjan.

[...]

Pentru nevoile armate au fost folosite și casele cetățenilor, deportați în Bărăgan.[...] În 1955 rușii ne-au dotat cu autocamioane. Toți caii și căruțele au predate la civili. Grajdurile au fost transformate în garaje pentru mașini. [...] Regimentul 293 infanterie din Gătaia aparține de Divizia 86 infanterie din Buziaș. Regimentul a fost desființat în 1958 odată cu îmbunătățirea relațiilor dintre ruși și iugoslavi²⁴.

Prin toate aceste contribuții s-a încercat și cred eu că s-a și reușit să se facă o prezentare a locului cu tot ce a avut acesta mai frumos. Lăudabilă a fost și inițiativa Primăriei și a Consiliului Local, dar și munca redactorilor care au surprins în scris imagini mișcătoare din eternitatea clipei.

Tot sub forma unui periodic local de informații apare din 2013 sub egida Primăriei „Monitorul de Gătaia”. Apariție lunară conține cuvântul primarului, realizări ale Primăriei pentru comunitate dar și știri culturale. Aflăm spre exemplu despre sărbătoarea slovacilor din Butin: În data de 6 octombrie în satul Butin a avut loc a doua ediție a evenimentului cultural

²⁴ Păun Antalag, „Momente din «Războiul rece» la Gătaia (de Col. Gheorghe Ungureanu (R), material recuperat de..., în „Jurnal de Gătaia”, an II, nr. 1, 2008, p. 3.

„Ziua slovacilor din Butin”. În cadrul programului festivității am dorit să comemorăm aniversarea a 200 de ani de la venirea primilor slovaci la Butin.

Slujba festivă a început de la ora 10,30, la Biserica Evanghelică din localitate, a fost ținută de trei preoți: preotul evanghelic din C. A. Glozan, Serbia, Jaroslav Kopcok din localitatea de unde au venit slovacii, de preotul din Vocova, Mgr. Ludovit Andrei Bobcok și de preotul evanghelic din Butin, Mgr. Gheorghe Dusan Vanko, PhD.

În cursul după amiezii a avut loc un program cultural: ansambluri de dansuri slovacești „Fialocka” din Butin condus de d-na învățătoare Baitar Iarka de la Liceul Teoretic Gătaia, ansamblul din Nădlac „Salsan” condus de domnișoara Jucan Cristina și seara s-a terminat cu petrecere de muzică slovacească. [...].

Însă majoritatea slovacilor din Butin provine dintr-o colonizare secundară. În anul 1816 s-au mutat aici mai multe familii din Bácska (Hlozany și Petrovec); un an mai târziu – din Kovačica și Padina, Antalfalva, Lajosfalva, ș.a.m.d., în anul 1818 [...] erau deja 450 de slovaci. Numărul populației slovace a continuat să crească, astfel că, la începutul secolului XX, slovacii reprezentau aproximativ jumătate din populația totală a satului de o mie de locuitori.

De religie evanghelică, la scurt timp după venirea lor – în anul 1818 – slovacii din Butin și-au construit, din forțe proprii, o casă de rugăciune. În anul 1920 au ridicat prima școală confesională (desființată în 1886 și reînființată ca școală slovacă în 1930. (Biserica actuală a fost construită în a doua jumătate a secolului XIX-lea, fiind sfințită la 11 noiembrie 1862; în amintirea acestei zile se sărbătorește Kirchweih-ul”²⁵.

În cadrul Liceului Teoretic din localitate a apărut revista tehnoredactată, scrisă de elevii școlii numită „D’ale noastre” în perioada 2003-2010. De coordonarea acesteia s-au ocupat profesorii instituției: Monica Vlad la toate numerele, Lia Bontescu (2007-2010); Claudia Zamfirescu (2003-2004); Silvia Piscuc (2004-2005); Dorel Ignea (2003); Adrian Ignea (2005), Camelia Csizmaric și Alina Voicu (2006).

Articolul program ne înștiințează: „Apariția unei publicații școlare înseamnă o deschidere din punct de vedere pedagogic, din perspectivă personală. [...] Revista noastră vrea a fi o invitație către sufletul nostru, o deschidere sinceră, lăuntrică, în care imaginea gândurilor, dorințelor și sentimentelor noastre să fie transparentă. Sinceritatea în comunicare să fie izvorul care ne apropie sufletește și ne face responsabili atât față de noi

²⁵ Prof. Rujenca Bovdis, „200 de ani de la venirea slovacilor de la Butin”, în „Monitorul de Gătaia”, an I, nr. 8, 2013, p. 1-2.

înșine. Cât și față de problemele școlii. Bineînțeles că fiecare este binevenit în cadrul revistei noastre, care se vrea o familie care dorește să se mărească, să se îmbogățească cu noi membrii, cu viitori scriitori, oameni ai cuvântului care ne apropie; pentru că slujirea cuvântului nu poate decât să ne apropie și să ne dea încredere în șansele și speranțele noastre în realizarea lor...²⁶.

Revista propune știri de interes școlar: noi profesori, succese școlare, invitație la teatru, participări ale elevilor la simpozioane, mese rotunde, reușite sportive, articole ale elevilor apărute în volume, aniversarea școlii, participări muzicale, dar și organizarea balului bobocilor, al strugurilor, prezentare de carte și articol religios. Pentru toate dar și obiectivitatea și claritatea scriiturii revista a obținut Premiul II la Concursul județean de reviste școlare în anul 2005.

Contribuția profesorilor nu a fost nicidecum neglijată, în revistă au apărut interviuri cu dascăli, prezentări biografice, chiar mărturii ale acestora. Am reținut: „Lecția albaneză”: „Când colega mea, Moni Vlad, mi-a sugerat să vă povestesc celor curioși despre experiența din Albania (aprilie 2010), am rămas destul de surprinsă și m-am întrebat despre ce aș putea scrie... cu ce aș putea începe...

Sincer, nici acum, când răsucesc în cercuri de desenator ratat pixul cel roșu cu stema Albaniei (cumpărat cu 100 de leke dintr-un „butic“ plin de kitsch-uri), nu am nici cea mai mică idee despre ce va conține acest surogat de fragment ‘memorialistic’.

Am să încep totuși prin a vă mărturisi că, în ciuda unei mai vechi și nedeclarate pasiuni– geografia, singurele detalii pe care mi le aminteam despre Albania erau că are capitala la Tirana, ieșire la Adriatică, iar vecinii care-mi veneau în minte se limitau la Grecia și Croația... De Macedonia mi-am adus aminte abia după ce am ‘googălit’, așa cum se cuvine unui internaut care se respectă...

Șaptesprezece ore de mers cu autocarul ne-a luat drumul lung și istovitor, de tip balcanic, până la Korça, orașul cu clădiri ce păstrează urmele unui regim comunist, dar așezat într-un pitoresc de Vatra Dornei... Un autocar plin cu profesori și elevi din școli timișene plecați să întoarcă vizita partenerilor albanezi din cadrul parteneriatului școlar ‘Plea for Collaboration’.

N-am să umplu spațiul afectat, descriind frumosul vest albanez. Asta e treabă de profesionist și nu țin neapărat să trec drept diletant... Aș vrea să vi-i descriu în câteva fraze simple și exclamative pe albanezi... Albanezii

²⁶ L, „Editorial”, în „D’ale noastre, revistă școlară editată de Liceul Teoretic din Gătaia”, an I, nr. 1, 2003, p. 3.

acea de a căror existență am aflat demult, din vremea când jucam ... ‘Păcălici’! (vă mai amintiți, desigur, jocul cu perechile pe naționalități!).

Da, albanezii știu să surprindă! De la primirea pe care ne-au făcut-o încă de la graniță (băieții clasei terminale împreună cu Madame Svetlana, directoarea liceului ‘Raqi Qirinxhi’) până la ‘sârba’ pe care au jucat-o exemplar, elevi și profesori, de la aranjarea claselor până la seara de karaoke organizată pentru elevii români, de la engleza sau franceza în care te poți înțelege cu majoritatea elevilor de liceu până la relația de invidiat pe care aceștia o au cu dascălii lor (un respect reciproc de neimaginat), totul a fost uimitor de natural și de spontan! Românașii veniți în Albania cu aere de Uniune Europeană au început să înțeleagă că albanezii ne dau o lecție...

Da, acești albanezi știu să fie atenți la detalii! Tot ce a implicat un asemenea parteneriat a fost exploatat cu o încăpățanare de ilir! Contact pedagogic, informații istorice și religioase (albanezii sunt în proporție de 80% musulmani), vizite turistice inedite, ‘experiențe gastronomice’ de neuitat (!)... Nimic nu a fost lăsat pe dinafară. Ba chiar ne-au ‘escortat’ până la Voskopojë, vechiul Moscopole, al doilea oraș după Constantinopol și cel mai important centru al aromânilor în vremea Imperiului Otoman. Voskopojë este acum o localitate izolată între creste sălbatice, unde frații aromâni, ce-și spun ‘vlahi’, ne-au vorbit despre «Dumnadzălu mari» (Dumnezeul cel mare) și ne-au rugat să vă spunem ‘di sănatați’...

Și da, albanezii, ca mulți alți ignorați de pe-ntinsul Pământului, merită tot respectul! Știu să fie moderni, neuitând să fie și decenti în același timp. Știu să-și primească oaspeții, neuitând să fie gazde la îndemână în orice moment. Știu să dea lecții, lăsându-ți impresia că sunt doar învățăcei!

Shqiperia (sau Albania), care din 1945 până în 1990 a avut unul din cele mai represive guverne comuniste din Europa, a reușit în scurtul, dar atât de concentrat nostru sejur, să-și mascheze carențele prin... ATITUDINE!

Faleminderit pentru lecția de omenie, onorați colegi albanezi!... ‘Faleminderit’ însemnând în limba lor – ‘Mulțumesc’...²⁷.

Tot în cadrul școlii a apărut revista dactilografată ‘Caleidoscop școlar’. Colectivul de redacție a fost compus din: Coman Mioara, prof. Dudaș Gabriela, Barbu Otilia, Brizu Dana, Purice Dana, Weissmann Judith. Am reținut din cuprins: ‘Concursul ‘Tinere condeie’ în cadrul căreia eleva Teperdel Georgeta, clasa a VIII-a a realizat această creație literară: ‘... Țara mea, îți cunosc lumina și vraja de când tălpile mele au atins pentru întâia oară țărâna străbunilor, nisipul mării, iarba colinelor, pajiștea muntelui. Aici simt un ritm al vieții în toate și respirația lui îmi aburește sufletul, ca o taină

²⁷ Prof. Silvia Piscuc, ‘Lecția albaneză’, în D’ale noastre”, an VII, nr. 16, 2010, p. 12-13.

ce se cere descifrată. Cum ți-aș putea rosti numele, dacă pe buzele mele n-ar înflori dorul și fiorul tău, țară? [...].²⁸ Revista destinată elevilor din clasele IX-XII a avut în colectivul din primul număr pe profesorii: Herbert Weissmann, Angela Simu și Mioara Coman. Publicația a avut șase rubrici: „Creații originale”; „Pagina fostului elev și actualului student”; „Om al muncii”; „Folclor”; „Rebus” și „Probleme propuse pentru rezolvare”²⁹. Tot în cadrul școlii, pentru elevii claselor I-VIII a apărut sub conducerea bibliotecarei Ileana Calotă, revista „Luminița”.

Astăzi la Liceul din localitate apare publicația „Explorăm vara”, editată de elevii clasei a III-a B, trimestrial. Cuprinsul este format din curiozități ale vârstei în marea lor majoritate, prelucrări. Demn de reținut este reportajul elevului Gheța Alexandru legat de o manifestare culturală intitulată „Prima mea icoană” realizată de Parohia Colonia Gătaia și Liceul Teoretic din Gătaia.

Ultima publicație l-a care ne-am oprit în acest demers este revista „Lumină lină” care a apărut pe lângă Parohia Colonia Gătaia până în anul 2011. Publicația a trecut în decursul timpului prin mai multe transformări, atât la nivelul conținutului din unul exclusiv catehetic într-unul religios-cultural, al numărului de pagini de la 4 pagini la opt și în ceea ce privește grafica de la multiplicare la tipar off-set. Apariția acestei publicații este necesară în zilele noastre când comunitățile parohiale sunt atât de dispersate nu atât sub raport geografic, cât mai ales fizic³⁰. Cititorii sunt în primul rând credincioșii parohiei, un mic număr din cele 100 ex. tipărite au fost distribuite bibliotecilor din Timișoara, Bocșa, Caransebeș și Jimbolia. Apariția buletinului parohial a fost semnalată de presa eparhială: „Am primit la redacție buletinul parohial «Lumină lină» (an I, nr. 1-3/2005) editat de parohia Colonia Gătaia, protopopiatul Deta, prin grija C. Părinte Valentin Bugariu. Din cuprins spicuiem: editorialul «La început de drum», tâlcuirea unor slujbe, articole de rememorare a unor vrednici înaintași, dicționar religios și rubrica «Din viața parohiei». Dorim publicației ani mulți de apariție, iar ostenitorilor putere de muncă neîmpuținată”³¹.

Sub formă de buletin parohial a apărut de la începuturi până în 2007, în 2008 a apărut sub forma unei reviste parohiale în patru pagini color, pe

²⁸ Georgeta Țeperdel, „La trecutu-ți mare, mare viitor!” în „Caleidoscop școlar”, nr. 24, 1976-1977, f. p.

²⁹ Petre Tomescu, Herbert Weissmann, *Monografia Liceului Gătaia, Întreprinderea Poligrafică „Banat”*, Timișoara, 1971, p. 51.

³⁰ Preot Valentin Bugariu, „La început de drum”, în „Lumină Lină”, an I, nr. 1-3, 2005, p. 1.

³¹ „Din viața Bisericii”, în „Învierea”, nr. 15, 2005, p. 4.

hârtie dublu cretată cu o grafică superioară. Sponsorul principal a fost Trustul de Presă „Magazin” din Timișoara. Din zorii anului 2009 și până la sistarea apariției în 2011 a avut formatul unei reviste în opt pagini cu rubrici permanente: Editorial, Povestea vorbei, Valori poetice, Restituiri, Urme din trecut, Documentar, Cateheză, Semne, Meditația zilei, Cronica parohială și recenzii. Revista și-a obținut recunoașterea Bibliotecii Naționale a României: ISSN: 2066-7396.

Gândită ca o publicație trimestrială prin articole, meditațiile și poeziile apărute a încercat să inițieze cititorii în arta frumosului. Colaboratorii (redactorii) au provenit din toate palierele culturii rurale și nu numai: preoți, profesori, bibliotecari și elevi. Între colaboratori amintim pe universitarii timișoreni: G. I. Tohăneanu, Rodica Popescu, Ioan Viorel Boldureanu, Florin Dobrei de la Caransebeș, poezii Anghel Dumbrăveanu și Dimitrie Aceea, muzeograful Ioan Traia, teologul Bogdan Tamaș, profesorii Ion Murariu, Horia Musteți, Călin Frăsie, Ioan Albu, Iosif Marius Circa, Maria Pavlovici Pătruț, Bianca Orășanu, jurnalistul Alin Dirina, preotul Călin Negrea. Redacția a fost formată din prof. univ. dr. Rodica Popescu, prof. Ioan Traia, pr. ic. stavr. Iliia Pavlovici Pătruț, prof. Călin Frăsie și pr. dr. Valentin Bugariu (redactor-șef).

Ca structură și conținut revista a avut în prima și uneori în următoarea pagină un editorial care a tratat probleme din viața creștinului: „Sărbătoarea creștină astăzi”, 2005, nr. 2; „Buna comportare în biserică”, 2005, nr. 3-4; „Alcoolul în viața noastră”, 2006, nr. 1; „De la «poruncă» la «rugă» (autor G. I. Tohăneanu), 2006, nr. 2; „Protopopul Melentie Șora – 50 de ani de la moarte”, 2006, nr. 4; „Educația religioasă astăzi”, 2007, nr. 1; „Istoria biblică a Nașterii Domnului”, 2008, nr. 3, „Actualitatea Sfântului Vasile cel Mare”, 2009, nr. 1, „Chipul Maicii Domnului în Sfânta Scriptură și în literatura postapostolică”, 2009, nr. 3; „Autocefalia Bisericii Ortodoxe Române”, 2010, nr. 1; „Sacrificiul sângeros și inspirația inumană a violenței” (autor Ioan Viorel Boldureanu), 2010, nr. 2; „Simbolul biblic în contextul comunicării interumane”, 2010, nr. 3; „Episcopia Ortodoxă a Timișoarei (1939-1947)”, (autor Florin Dobrei), 2010, nr. 4; „Vino Duhule Sfinte!”, 2011, nr. 2.

O rubrică permanentă a fost cea catehetică în care au fost lămurite câteva probleme din ritualul bisericesc, teologia biblică și patristica ortodoxă. Cea de-a treia rubrică consacrată de magistrul G. I. Tohăneanu, „Povestea Vorbei”, în cadrul căreia sunt cuprinse articole deosebit de valoroase, dublete etimologice și restituiri lingvistice: „Biserica/ Bazilica” (2006); „Comânda/ Comanda” (2007).

Nu a fost neglijată nici istoria locală, în revistă au apărut în cursul timpului mai multe materiale care au făcut referire la slujitori ai altarului, istoric de așezare umană, de instituții de învățământ din Banat. Aici amintim reușitele prof. Ioan Traia care a deslușit câteva din enigmaticele așezării de pe Bârzava: „Biserici medievale din microzona Gătaia I, II, III” (2008) și „Investigații arheologice din microzona Gătaia” (2009).

Copiii au avut pagina destinată lor, „Hristos împărtășit copiilor” în care au găsit o cateheză, un mic dicționar religios și informații cu privire la cateheza duminicală. Alte trei rubrici au fost „Restituiri” în care a fost prezentată o tradiție folclorică din satul bănățean, „Documentar”, o pagină de istorie orală a Coloniei și „Semne”, o descindere în istoriografia literară bănățeană. Revista s-a închis cu pagina a opta cu „Meditația zilei” iscălită de pr. prof. dr. Alexandru Stănculescu – Bârda și cronica parohiei, eventual o recenzie.

Revista „Lumină lină” prin redactorul-șef a luat parte la 10 aprilie 2008 la constituirea Asociației Publiciștilor din Presa Rurală în Banat. O altă reușită a fost obținerea în 2011 în cadrul Concursului de reviste școlare și parohiale organizat de I.S. J. Timiș și Arhiepiscopia Timișoarei a Mențiunii I răsplătind astfel munca tuturor ostenitorilor. Revista a fost menționată și în lucrări de specialitate, fiind citată în comunicări științifice³².

La ceas aniversar s-au primit la adresa redacției cuvinte de felicitare. Redăm în cele ce urmează un fragment semnificativ: „Prin râvna unor preoți cu dragoste de Biserica lui Hristos, unele parohii susțin și ele o articulată activitate publicistică. Parohia Colonia Gătaia, deși este o parohie mică după numărul de credincioși, este mare după activitatea pe care o desfășoară. Meritul principal îl are Preacucernicul Părinte dr. Valentin Bugariu, profesor asociat la Secția de Teologie din Caransebeș, un neobosit căutător al valorilor creștine și al frumoaselor tradiții românești. Din căutarea Preacucerniciei Sale a apărut revista parohială «Lumină lină», o scriere bisericească de mare valoare prin conținut și perseverență. În paginile revistei sunt întâlnite articole cu conținut duhovnicesc, restituiri ale istoriei locale, aspecte din viața catehetică a parohiei, întreprinderi culturale de mare valoare. Misiunea pe care o împlinește această revistă în rândul credincioșilor, se înscrie pe linia de promovare a valorilor creștine autentice,

³² Mariana Cernicova Bucă, „Lumină lină”, în Marian Petcu (colab.), *Istoria jurnalismului...*, p. 1041; Alin Scridon, „Cununia – dimensiune tainică în Biserica și societatea bănățeană (secolele XIX-XX)”, în vol. *Taină și mărturisire. Lucrările Simpozionului Interanațional...*, Editura Episcopiei Caransebeșului, 2011, p. 99.

și în tomnul întregii prese bisericești, luptă pentru înlăturarea ideilor ce duc la deșrădăcinare identitară și confesională”³³.

Prin toate aceste publicații locale s-a încercat să fie respectat genul jurnalistic, autorii materialelor folosind speciile scriiturii ziaristicii culturale: editorial, eseu, portret, știre și notă culturală. Conținutul acestora aduce informații cu privire la mișcarea culturală locală. Datele oferite pot fi cu ușurință folosite în cazul unei descinderi monografice.

³³ † Lucian, Episcopul Caransebeșului, „Cuvânt de felicitare adresat revistei «Lumină lină», publicația Parohiei Colonia Gătaia”, în vol. Preot dr. Valentin Bugariu, *Parohia Ortodoxă Colonia Gătaia. Istorie, misiune și viață creștină*, Editura Sitech, Craiova, 2011, p. 62-63.